

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2567

**การส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพสำหรับครอบครัวคนพิการ
ทางสติปัญญาที่ได้รับผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากโควิด-19
Promoting Vocational Skills for Families of People
with Intellectual Disabilities Economically Affected
by COVID-19**

คณิน เชื้อดวงผุย* เบนญายามาต พิลายนต์ ไพรินทร์ ยอดสุบัน

และ วรณินิตย์ จอมกลาง

**Kanin Chueaduangpui, Benjayamas Pilayon, Pairin Yodsuban
and Warunyanit Jomklang**

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
Faculty of Liberal Arts and Science, Nakhon Phanom University

*Email: kanincd@hotmail.com

Received: Apr 06, 2023

Revised: Dec 20, 2023

Accepted: Dec 22, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากโควิด-19 ที่มีต่อครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา ตลอดจนศึกษาศักยภาพและแนวทางการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพแก่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา โดยผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 22 คน เป็นผู้ปกครองคนพิการทางสติปัญญาที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่จังหวัดนครพนม บึงกาฬ และมุกดาหาร รวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา มีรายได้ลดลง ซึ่งสวนทางกับรายจ่ายที่สูงขึ้น เมื่อเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ด้านศักยภาพรวมทั้งแนวทางการส่งเสริมทักษะการ

ประกอบอาชีพแก่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา มีข้อค้นพบ 5 ประเด็น คือ 1) การมีศักยภาพและต้นทุนเดิมในการประกอบอาชีพ เช่น ความสามารถที่มีอยู่เดิม และที่ดิน 2) มีความพร้อมและมีความต้องการในการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ ได้แก่ กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม การประกอบอาหาร และการทำความสะอาด 3) การไม่สามารถเข้าถึงการส่งเสริมการประกอบอาชีพที่ทางองค์กรต่าง ๆ จัดให้ เนื่องจากข้อจำกัดด้านการเดินทาง 4) ช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ คือ การเรียนรู้ออนไลน์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านสื่อต่าง ๆ และการเรียนรู้กับผู้สอนโดยตรง และ 5) การไม่สามารถเข้าถึงทุนในการประกอบอาชีพ จากข้อค้นพบนี้คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรพิจารณาส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพตามศักยภาพและต้นทุนเดิมที่ครอบครัวคนพิการฯ มี ผ่านช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย และควรมีการพิจารณาจัดสรรทุนในการประกอบอาชีพอย่างทั่วถึง

คำสำคัญ: คนพิการทางสติปัญญา ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ โควิด-19

การส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ

Abstract

This research article aims to investigate the economic impact of COVID-19 on families with members who have intellectual disabilities. Additionally, it seeks to explore the potential and provide guidelines for promoting vocational skills within these families. The study involved 22 parents of individuals with intellectual disabilities residing in Nakhon Phanom, Bueng Kan, and Mukdahan Provinces. Data were collected through non-participatory observations and in-depth interviews. The findings revealed that families with members who have intellectual disabilities faced a reduction in income along with an

increase in expenses during the COVID-19 pandemic. Regarding the potential and guidelines for promoting vocational skills within these families, the study identified five key issues: 1) Existence of potential and initial resources for vocational activities, including existing abilities and assets such as land; 2) Readiness and desire to enhance vocational skills in certain areas, such as agriculture, cooking, and cleaning; 3) Inability to access career promotion opportunities, as some faced challenges due to travel restrictions; 4) Channels for accessing information on promoting vocational skills, including online learning opportunities, self-learning via various media, and direct instruction with instructors; and 5) Inability to access funding for pursuing careers, as many encountered difficulties in securing financial support for vocational endeavors. Based on these findings, the research team recommends that stakeholder agencies consider promoting vocational skills based on the potential and resources of families with intellectually disabled members. It is crucial to provide diverse learning opportunities, including online learning and direct instruction. Furthermore, thorough consideration should be given to fund allocation for career development.

Keywords: People with Intellectual Disabilities, Economic Impact, COVID-19, Promoting Vocational Skills

1. บทนำ

การแพร่ระบาดของโควิด-19 (COVID-19) ได้สร้างความเสียหายให้กับทุกประเทศ และคร่าชีวิตผู้คนไปแล้วกว่า 3 ล้านคน และส่งผลกระทบต่อผู้คน

กว่า 100 ล้านคน (Morris, 2021, p. 267) รวมถึงครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา ด้วย ปัจจุบันในประเทศไทยมีคนพิการทางสติปัญญา จำนวน 144,288 คน (National Office for Empowerment of Persons with Disabilities, 2021) และในจังหวัดนครพนม บึงกาฬ และมุกดาหาร ซึ่งเป็น 3 จังหวัดที่เป็นชายแดน กลุ่มแม่น้ำโขง มีคนพิการทางสติปัญญา จำนวน 1,796 คน, 801 คน และ 750 คน ตามลำดับ (National Office for Empowerment of Persons with Disabilities, 2022) จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า คนพิการทางสติปัญญาได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทุกด้านทั้งการเข้าถึงบริการด้านการแพทย์และสุขภาพที่คนพิการทางสติปัญญาอาจมีภาวะสุขภาพร่างกายที่ทำให้เสี่ยงต่อการติดเชื้อโควิด-19 แต่การเข้าถึงบริการด้านการแพทย์และข้อมูลเกี่ยวกับไวรัส อาจเป็นสิ่งที่ยากขึ้นสำหรับพวกเขา (Courtenay & Perera, 2020) ด้านสังคมที่มีมาตรการรักษาระยะห่างทางสังคมและล็อกดาวน์ทำให้คนพิการทางสติปัญญารู้สึกเหงาขาดสังคมและขาดเพื่อน คนพิการทางสติปัญญาหลายคนยังขาดการได้รับบริการสนับสนุนต่าง ๆ เช่น การบำบัด การศึกษา และการอบรมอาชีพ การปิดหรือลดบริการเหล่านี้ในช่วงวิกฤติโควิด-19 ส่งผลกระทบต่ออาการเจริญเติบโต และคุณภาพชีวิตของพวกเขา (Desroches et al., 2022; Braga & Felipe-Castao, 2022) แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนการเรียนการสอนเป็นออนไลน์ สำหรับคนพิการทางสติปัญญาแล้วอาจทำให้มีความยากลำบากสำหรับพวกเขา และพวกเขาอาจไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีหรือการปรับเปลี่ยนที่จำเป็นได้ (Constantino et al., 2020)

อีกประการหนึ่ง คนพิการทางสติปัญญาอาจพบการสูญเสียงานหรือการลดเวลาทำงานเนื่องจากผลกระทบทางเศรษฐกิจของวิกฤติโควิด-19 รวมทั้งการค้นหางานและการรักษางานอาจยากขึ้น (Chadwick et al., 2022) ผลกระทบต่าง ๆ เหล่านี้ ส่งผลให้เกิดความเครียดและการเหนื่อยล้าเพิ่มขึ้นในครอบครัวของคนพิการทางสติปัญญา เนื่องจากการมีภารกิจเพิ่มเติม ความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤติ (Rose, et al., 2020) ซึ่งเชื่อมโยงกับผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่เป็น

ผลกระทบที่สำคัญต่อครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาเพราะต้องประสบกับปัญหาในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานในชีวิตประจำวัน เนื่องจากพวกเขาไม่สามารถทำงานได้ และไม่มีรายได้ ในช่วงที่มีการล็อกดาวน์ (Mbazzi et al., 2021, p. 1175) แต่ไม่เพียงเท่านั้น ผลกระทบดังกล่าวยังส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาในระยะยาวด้วย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมให้ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญามีโอกาสเพื่อสร้างรายได้ และนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดก็ตาม

การสร้างรายได้ให้แก่คนพิการทางสติปัญญาที่มีศักยภาพในการประกอบอาชีพจะเป็นการช่วยเหลือคนพิการและครอบครัวอีกช่องทางหนึ่ง รวมทั้งยังเป็นการสร้างการเรียนรู้ให้คนพิการทางสติปัญญาเกิดพัฒนาการที่ดีขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีความพิการในระดับเล็กน้อยถึงปานกลาง จากประสบการณ์การลงพื้นที่ทำงานขับเคลื่อนสุขภาวะคนพิการทางสติปัญญาของคณะผู้วิจัยในจังหวัดนครพนม พบว่า การประกอบอาชีพที่คนพิการทางสติปัญญาทำร่วมกับครอบครัวหรือผู้ปกครองของพวกเขา ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ การปลูกผัก การรีดผ้า การทำขนม การทำความสะอาด การจำหน่ายสินค้า เป็นต้น ไม่เท่านั้นยังพบช่องว่างของการพัฒนาอาชีพเหล่านี้เพื่อให้เกิดรายได้แก่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา คือ

- 1) ขาดการพัฒนาตามทักษะและความสามารถรายบุคคล ภาครัฐหรือกลุ่มองค์กรคนพิการจะเน้นการส่งเสริมอาชีพแบบเหมารวม และยังไม่ได้มีการวิเคราะห์ที่ทักษะเดิม
- 2) ครอบครัวยังขาดสื่อที่จะมาสร้างการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพตามสมรรถนะของคนพิการทางสติปัญญา
- 3) หลังจากฝึกอาชีพจากศูนย์ศึกษาพิเศษหรือสิ้นสุดการอบรมการส่งเสริมอาชีพจากกลุ่มองค์กรคนพิการแล้วไม่ได้มีสื่อที่จะสนับสนุนให้เกิดการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้นឹងมุ่งศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากโควิด-19 ของคนพิการและครอบครัว รวมถึงแนวทางในการส่งเสริมทักษะในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาที่สอดคล้องกับความต้องการ

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากสถานการณ์โควิด-19 ของครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา
2. เพื่อศึกษาศักยภาพและแนวทางการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพแก่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา ภายใต้สถานการณ์โควิด-19

3. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่าแนวทางการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการทางสติปัญญาในประเทศไทยมีอยู่อย่างจำกัด แต่สามารถสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาเพื่อเข้าสู่อาชีพของคนพิการมีเส้นทางที่มุ่งพัฒนาความรู้ ทักษะชีวิต และการฟื้นฟูสู่สังคม การมีอาชีพเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี และที่สำคัญคนพิการไม่ต้องการความสงสาร หากแต่ต้องการความเข้าใจในความแตกต่างทางร่างกายจึงขอเพียงโอกาสที่เปิดทางให้คนพิการได้มีอาชีพและใช้ชีวิตเช่นเดียวกับคนปกติ โอกาสในอาชีพจึงเป็นประตูสู่การพึ่งตนเองได้ของคนพิการ (Manlum et al., 2016)

การพัฒนาทักษะอาชีพคนพิการ ถือเป็นสิทธิอย่างหนึ่งของคนพิการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 มาตราที่ 20 ซึ่งกำหนดให้คนพิการมีสิทธิได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ ได้รับการคุ้มครองแรงงาน มีมาตรฐานเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ และเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากบริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเทคโนโลยีและความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของคนพิการ (Act on Promotion and Development of the Quality of Life of Persons with Disabilities B.E. 2007 and its amendments (2nd edition) B.E. 2013,

2013) แต่คนพิการทางสติปัญญา คือ คนที่มีความบกพร่องด้านสติปัญญาหรือ การเรียนรู้ ทำให้เกิดข้อจำกัดในการปรับตัวเพื่อดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งมีข้อจำกัด ด้านการประกอบอาชีพค่อนข้างมาก จากการใช้ข้อจำกัดทางด้านร่างกายและ ขาดการยอมรับจากตลาดการจ้างงาน ทำให้คนพิการทางสติปัญญาไม่มีรายได้ ที่พึ่งพาตนเองได้น้อย เป็นภาระของครอบครัว และสิ่งเหล่านี้ทำให้ครอบครัว คนพิการทางสติปัญญามีปัญหาสุขภาพจิตตามมา โดยเฉพาะในสถานการณ์ การแพร่ระบาดของของโควิด-19 (Rosencrans et al., 2021) เพราะแม้แต่ ในสถานการณ์ปกติคนพิการยังประสบกับปัญหาเกี่ยวกับการจ้างงานและ การประกอบอาชีพ

ปัญหาเกี่ยวกับการจ้างงานและการประกอบอาชีพของคนพิการ มีดังนี้

- 1) สภาพงานของคนพิการโดยทั่วไปเป็นงานที่ไม่ใช้ทักษะมากนัก 2) เจตคติ ของสังคมยังไม่เอื้อต่อการประกอบอาชีพของคนพิการ คือ ไม่คาดหวังการทำงาน ของคนพิการมากนัก เพราะเห็นว่าเป็นบุคคลที่มีศักยภาพในการทำงานต่ำ นำเวทนาสงสาร 3) ตลาดแรงงานหรือองค์กร หน่วยงานส่วนใหญ่ไม่ต้องการ รับคนพิการเข้ามาทำงานเพราะเห็นว่ามีประสิทธิภาพในการทำงานต่ำ บางหน่วยงานยินดีที่จะจ่ายเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ แทนการรับคนพิการเข้ามาทำงาน 4) สถานที่ฝึกอาชีพแก่คนพิการมีน้อย ไม่ทั่วถึง และมักอยู่ในชุมชนทำให้คนพิการที่อยู่ห่างไกลไม่สามารถเดินทางมาฝึกอาชีพได้ 5) คนพิการและผู้ดูแลคนพิการบางส่วนไม่ทราบข้อมูลการฝึกอาชีพ สถานที่ ฝึกอาชีพอยู่ไกลบ้าน อีกทั้งยังมีปัญหาด้านการกู้ยืมเงินจากกองทุนส่งเสริมและ พัฒนาคนพิการ คือ การขาดผู้ค้ำประกัน คนพิการบางรายมายื่นกู้ไม่ได้เพราะขาด ผู้ค้ำประกัน ไม่มีคนค้ำประกันให้และการขาดการสนับสนุนจากผู้ดูแลคนพิการ คือ ผู้ดูแลคนพิการบางรายมีเจตคติต่อการกู้ยืมเงินจากกองทุนในทางลบ โดยเห็นว่า คนพิการไม่มีศักยภาพพอเพียงพอที่จะนำเงินไปใช้ในการทำงาน จึงเกรงว่า หากกู้ไปแล้วจะเกิดปัญหาต่อการชำระหนี้ อนึ่งผู้ดูแลคนพิการบางรายอาศัยสิทธิ คนพิการกู้ยืมเงินจากกองทุนเพื่อประโยชน์ของตนเอง (Chamnongya, 2013)

ปัญหาเกี่ยวกับการจ้างงานและการประกอบอาชีพของคนพิการสะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำต่อคนพิการในสังคมไทยอย่างชัดเจนที่มองความแตกต่างทางด้านสถานภาพระหว่างกลุ่มอัตลักษณ์จากการมองในมุมมองของตัวเองหรือมองจากการกำหนดโดยสังคม (Jitsuchon, 2017) ว่าคนพิการนั้นมีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวดีกว่าคนปกติ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลเหล่านี้มาเป็นข้อมูลในการวิจัยการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพสำหรับครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาที่ได้รับผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากโควิด-19 เพื่อให้ได้ชุดข้อมูลที่จะนำไปสู่การพัฒนาการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพแก่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาต่อไป

4. วิธีการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดแถบชายแดนลุ่มแม่น้ำโขง ประกอบไปด้วย จังหวัดนครพนม บึงกาฬ และมุกดาหาร เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีสภาพภูมิศาสตร์ บริบททางสังคม และวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน มีผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 22 คน เป็นผู้ปกครองคนพิการทางสติปัญญาที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่ที่ทำการศึกษา

เครื่องมือวิจัยหลักในการศึกษาเชิงคุณภาพ คือ ตัวผู้วิจัย รวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีแนวคำถามเกี่ยวกับผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากโควิด - 19 ความต้องการด้านการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ ศักยภาพและต้นทุนเดิมในการประกอบอาชีพ และช่องทางการเข้าถึงข้อมูลการสร้างการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ ซึ่งคณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ ในตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหา แนวคำถาม ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ความถูกต้อง ความครอบคลุม ความเหมาะสมของแนวคำถาม และนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย การวิจัยครั้งนี้ได้รับอนุมัติจริยธรรม การวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัย นครพนม เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2565 เอกสารรับรองเลขที่ 105/65 FB. คณะผู้วิจัย คำนึงถึงจริยธรรมการวิจัยในทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยทำการพิทักษ์สิทธิ ของผู้ให้ข้อมูลโดยการแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอความยินยอม ในการเข้าร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลทางวาจา ขออนุญาตก่อนการสัมภาษณ์ บันทึกเสียง และจดบันทึก ซึ่งคณะผู้วิจัยให้อิสระในการเข้าร่วมและถอนตัวออกจากการ ศึกษาวิจัยได้ตลอดเวลา มีการเสนอข้อมูลโดยใช้นามสมมติแทนตัวผู้ให้ข้อมูล และ เก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การบันทึกภาคสนามจากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม รวมทั้งการสัมภาษณ์ เชิงลึก โดยผู้วิจัยประสานงานผ่านศูนย์การศึกษาพิเศษของจังหวัดนครพนม บึงกาฬ และมุกดาหาร เพื่อขอข้อมูลครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาที่มีในพื้นที่ ทั้งหมด จากนั้นคณะผู้วิจัยลงพื้นที่พร้อมครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อพา คณะผู้วิจัยไปพบผู้ให้ข้อมูลที่บ้าน คณะผู้วิจัยแนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย จากนั้นขอความยินยอมในการเข้าร่วมโครงการวิจัย นัดหมายวันเวลาที่ผู้ให้ข้อมูล สะดวก ขออนุญาตบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ ก่อนการสัมภาษณ์คณะผู้วิจัยแจ้ง วัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ จากนั้นจึงดำเนินการสัมภาษณ์ และมีการบันทึก ภาคสนามจากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมไปพร้อม ๆ กัน ใช้ระยะเวลาในการ สัมภาษณ์ประมาณ 45-60 นาที จนการสัมภาษณ์คนพิการทางสติปัญญา พร้อมผู้ปกครองไม่ได้ข้อมูลใหม่จึงยุติการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการบันทึก ภาคสนามถูกนำมาจัดระเบียบเนื้อหาข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล คณะผู้วิจัยใช้หลักการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation technique) ด้วยการเปรียบเทียบข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลายคน

(Data triangulation) และการตรวจสอบข้อมูลจากวิธีการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน (Methodological triangulation) โดยการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการบันทึกภาคสนาม

5. สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) คุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูลและคนพิการทางสติปัญญา 2) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากโควิด-19 ของครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา และ 3) ศักยภาพและแนวทางการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพแก่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาโดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 คุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูลและคนพิการทางสติปัญญา

ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ปกครองคนพิการทางสติปัญญา ทั้งหมด 22 คน มีอายุระหว่าง 28-71 ปี เป็นเพศชาย 7 คน และเพศหญิง 15 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมในที่ดินของตนเอง ได้แก่ ทำนา ทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้ เป็นต้น โดยมีรายได้ระหว่าง 50,000-100,000 บาทต่อปี รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปตามที่จะมีผู้ว่าจ้างและความสามารถของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ กรีดยางพารา ก่อสร้าง รีดผ้า เป็นต้น โดยมีรายได้ระหว่าง 7,000-12,000 บาทต่อเดือน และประกอบอาชีพรับราชการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีธุรกิจส่วนตัวคือ ร้านขายของชำในหมู่บ้าน โดยทั้งสองอาชีพนี้มีรายได้ระหว่าง 15,000-30,000 บาทต่อเดือน ซึ่งครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลเป็นครอบครัวขนาดเล็ก มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ยแล้วครอบครัวละ 4-5 คน

ด้านข้อมูลของคนพิการทางสติปัญญา พบว่า มีอายุระหว่าง 8-35 ปี เป็นเพศชาย 5 คน และเพศหญิง 17 คน ลักษณะของความพิการ พบว่าทั้งหมดเป็น ดาวน์ซินโดรม ด้านการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ รองลงมาคือ ผ่านการศึกษาจากศูนย์การศึกษาพิเศษมาแล้ว และมีคนพิการทางสติปัญญา 1 คน ไม่ได้รับการศึกษา

ด้านความสามารถในการดูแลตนเองของคนพิการทางสติปัญญา นั้น มีหลายระดับตามศักยภาพ อายุ และการผ่านการศึกษาจากศูนย์การศึกษาพิเศษ ระดับที่สามารถช่วยเหลือตนเองและครอบครัวได้ คือ สามารถอาบน้ำ แต่งตัว เขียนหนังสือ ล้างจาน กวาดบ้าน ภูบ้านได้ ส่วนระดับที่สามารถช่วยเหลือตนเองปานกลาง คือ สามารถอาบน้ำได้ แต่งกายได้ แต่ไม่ค่อยสะอาด ผู้ปกครองต้องคอยช่วยเหลือ และระดับที่ช่วยเหลือตนเองได้น้อย มีหนึ่งรายที่ผู้ปกครองต้องอาบน้ำให้ แต่งตัวให้ อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลทุกคนได้ให้ข้อมูลที่ตรงกันว่า แม้ว่าบางกิจกรรมนั้น คนพิการทางสติปัญญาสามารถจะปฏิบัติได้เอง แต่ผู้ปกครองก็ไม่ไว้วางใจ ให้คนพิการทางสติปัญญาปฏิบัติเพียงลำพัง ผู้ปกครองยังคงดูแลกิจวัตรประจำวัน ของคนพิการทางสติปัญญาอย่างใกล้ชิด หรือปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ แทน หากคนพิการทางสติปัญญาไม่สามารถปฏิบัติได้เอง

“ต้องติดตามดูตลอด ไม่ได้วางใจทั้งหมดนะ ถึงแม้เขาจะทำได้เองก็ตาม เพราะบางที่เขาทำได้แต่ทำ แต่มันไม่สะอาด เหมือนล้างจาน เราก็ต้องไปจับดูไปตรวจดูว่าเขาล้างสะอาดแล้วรีเปลา”

(Malai (pseudonym), Interview, November 20, 2022)

“ให้เขาทำเอง เขาก็ทำได้ อย่างอาบน้ำเอง แต่งตัวเอง แต่เราก็นั่งดูอยู่ ใกล้ๆ ไม่ค่อยให้ห่างจากสายตารอกค่ะ เป็นห่วงกลัวมันไม่เรียบร้อย”

(Noi (pseudonym), Interview, October 28, 2022)

ด้านความสนใจของคนพิการทางสติปัญญา พบว่า คนพิการทางสติปัญญาชอบวาดภาพ ระบายสี ร้องเพลง เต้น และดูการ์ตูนจากโทรศัพท์มือถือ

“เวลาเขาส่วนมากจะดูโทรศัพท์ ดูการ์ตูน เปิดเพลงไปเรื่อยแล้วแต่เขาจะกตไป แต่ถ้าว่าสนใจก็น่าจะเป็น พวกร้องเพลงแล้วก็เต้นตามเพลงค่ะ”

(Supatra (pseudonym), Interview, November 19, 2022)

จากการสังเกตพฤติกรรมของคนพิการทางสติปัญญาของคณะผู้วิจัย ร่วมกับการให้ข้อมูลของผู้ปกครองของคนพิการทางสติปัญญา พบว่า คนพิการ

ทางสติปัญญาจะไม่ค่อยพูด แต่หากซักถามหรือทักทายก็จะสนทนาโต้ตอบได้เป็นคำ ๆ ไม่สามารถพูดเป็นประโยคยาว ๆ ได้ สามารถทำตามคำสั่งหรือคำแนะนำของครูหรือผู้ปกครองได้บ้าง เช่น การยกมือไหว้ การกล่าวขอบคุณ สามารถบอกความรู้สึกสั้น ๆ เช่น ชอบ/ไม่ชอบได้ เป็นต้น ในส่วนของการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองพบว่า คนพิการส่วนใหญ่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองได้ โดยเฉพาะเวลาที่ไม่ได้รับในสิ่งที่ต้องการ คนพิการจะโกรธและแสดงอาการไม่พอใจออกมาอย่างชัดเจน

5.2 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากโควิด-19 ของครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากโควิด-19 ของครอบครัวที่มีคนพิการทางสติปัญญา พบว่า แรงงานที่ต้องหารายได้เพื่อนำมาใช้จ่ายในครอบครัวต้องลดลงอย่างน้อย 1 คน เนื่องจากต้องแบ่งหน้าที่มาดูแลคนพิการทางสติปัญญาตลอดเวลา ทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ หรือหากสามารถประกอบอาชีพได้บ้าง ก็ไม่สามารถทำได้เต็มที่ จึงทำให้รายได้ของครอบครัวลดลง โดยเฉพาะกลุ่มที่ประกอบอาชีพรับจ้างรายวัน หากไม่ได้ไปทำงาน 1 วัน จะทำให้ขาดรายได้ไปประมาณ 300-400 บาท

“ตอนนี้ก็ไม่ได้ทำงานเลย เพราะต้องมาดูแลน้องเขาที่บ้านตลอด จะปล่อยไว้คนเดียวที่บ้านให้อยู่กับย่าก็ไม่ได้ เพราะย่าก็แก่มากแล้ว พี่เลยต้องออกจากงานมาดูแลน้องเขา...ถ้าไปปกติก็จะได้สามร้อยสี่ร้อย แต่ตอนนี้ก็คือไม่ได้ไปเลย”

(Santaya (pseudonym), Interview, October 28, 2022)

“ก็พาไปด้วยค่ะ เหมือนไปรับจ้างก็พาไป ให้เขานั่งเล่นอยู่ใกล้ ๆ เราก็ทำงานไป ดูเขาไปด้วย ...มันก็ทำไม่ได้เต็มที่หรอกค่ะ แต่ก็ยังดีกว่าไม่ได้ทำ ถ้าไม่ทำเลยก็คงจะไม่มีเงินมาใช้จ่าย”

(Pun (pseudonym), Interview, October 29, 2022)

นอกจากการลดลงของรายได้แล้ว รายจ่ายของครอบครัวที่มีคนพิการทางสติปัญญานั้นยังเพิ่มขึ้นอีกด้วย ทั้งค่าสาธารณูปโภคที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินชีวิตประจำวันที่ต้องอยู่ในบ้าน มีการใช้ไฟฟ้า ใช้น้ำประปาที่เพิ่มมากขึ้น บางครอบครัวต้องเสียค่าอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น เนื่องจากคนพิการทางสติปัญญาต้องการดูการ์ตูน หรือทำกิจกรรมที่ต้องใช้อินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่มีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ในระยะนั้นยิ่งส่งผลให้ค่าใช้จ่ายสูงมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

“ค่าไฟ ค่าอินเทอร์เน็ต หลายอย่างเพิ่มขึ้นหมด ยิ่งตอนที่ต้องเรียนออนไลน์ น้องก็อยู่บ้านตลอด ถ้าไม่ได้เรียนก็จะดูโทรศัพท์หรือไม่กี่ดูโทรทัศน์...อย่างค่าไฟเดือนเมื่อกี้เพิ่มขึ้นสามร้อย”

(Preeyamas (pseudonym), Interview, November 20, 2022)

“ค่าไฟนี่เพิ่มขึ้นชัดเจนมากค่ะ เพราะอยู่บ้านกันตลอด ค่าน้ำก็เพิ่มขึ้นแต่ก็ไม่ได้มาก แล้วก็ต้องเติมเน็ตมือถือบ่อย ๆ เพราะว่าเขาเรียนแล้วก็ชอบเล่นโทรศัพท์ ถ้าไม่มีเขาก็จะหงุดหงิด ไม่พอใจ...ที่ว่าเพิ่มขึ้นนี้ค่าไฟเลย บางเดือนขึ้นกว่าเติมเกือบห้าร้อย ค่าเน็ตเติมทุกวันค่ะ อย่างต่ำก็วันละสิบลบาท ถ้าพอมีเงินบ้างก็จะเติมเน็ตรายเดือนสองร้อยบาท”

(Pranee (pseudonym), Interview, November 19, 2022)

นอกจากค่าสาธารณูปโภคแล้ว ค่าขนม ค่าอาหาร และค่าของกินของใช้ประจำวันยังสูงขึ้นอีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้น การดำรงชีวิตประจำวันทั้งในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 จนมาถึงปัจจุบัน ยังพบว่ามีรายจ่ายที่เพิ่มสูงขึ้นจากการที่ต้องจัดหาอุปกรณ์ในการป้องกันโควิด-19 เช่น หน้ากากอนามัย และแอลกอฮอล์ ซึ่งผู้ประกอบการของคนพิการทางสติปัญญาให้ข้อมูลว่า ต้องให้การดูแลและป้องกันคนพิการทางสติปัญญาจากโควิด-19 เป็นพิเศษ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ดูแลและป้องกันตนเองจากโควิด-19 ได้น้อย อีกทั้งคนพิการบางคนมีโรคประจำตัว หากมีการติดเชื้อโควิด-19 อาจทำให้มีอาการรุนแรงมากกว่าคนปกติทั่วไป

“ของก็เหมือนจะแพงขึ้นนะคะ...ขนมซื้อทั้งวัน ถ้าอยู่บ้านหนี เที่ยวก้อยาก
กินละก็ต้องพาไปซื้อคะ...หมดไปแต่ละมือป้ากว่ายี่สิบสามสิบบาท”

(Siriporn (pseudonym), Interview, November 19, 2022)

“พวกหน้ากากเราซื้อติดบ้านไว้ตลอดไม่ให้ขาด แอลกอฮอล์ก็ซื้อบ้าง
นาน ๆ ที ก็อาศัยล้างสบู่บ่อย ๆ เอา...ป้องกันสุด ๆ กลัวเราจะติด
ป้องกันอะไรได้ก็ทำ ไม่อยากให้เขาติด ถ้าติดกลัวมันจะร้ายแรง เพราะ
เขามีโรคประจำตัวอยู่ด้วย...หน้ากากตอนระบาดใหม่ ๆ แพงมากกล่องละ
เจ็ดร้อยก็ได้ซื้อ หลัง ๆ ถูกลงมาหน่อยร้อยสองร้อย เราก็ซื้อติดบ้านไว้จะ”

(Sumalee (pseudonym), Interview, October 29, 2022)

5.3 ศักยภาพและแนวทางการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ แก่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา

ผู้ปกครองคนพิการทางสติปัญญาที่ให้ข้อมูลนั้น ทุกคนมีความต้องการ
และมีความพร้อมที่จะได้การส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ โดยศักยภาพ
และแนวทางการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพแก่ครอบครัวคนพิการทาง
สติปัญญา สามารถแบ่งได้เป็น 5 ประเด็น คือ 1) ศักยภาพและต้นทุนเดิม
ในการประกอบอาชีพ 2) ความต้องการการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ
3) การเข้าถึงการส่งเสริมอาชีพในระดับชุมชน 4) ช่องทางในการเข้าถึงข้อมูล
การส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ และ 5) การเข้าถึงทุนในการส่งเสริม
การประกอบอาชีพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ศักยภาพและต้นทุนเดิมในการประกอบอาชีพ พบว่า
ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถบอกศักยภาพและต้นทุนเดิมที่ชัดเจนของคนพิการทาง
สติปัญญาได้ บอกได้แต่เพียงว่าคนพิการทางสติปัญญาในความดูแลของพวกเขานั้น
มีความชอบและสนใจในเรื่องใด และความสามารถเหล่านั้นของคนพิการ
ทางสติปัญญาส่วนใหญ่ไม่สามารถทำได้ทั้งกระบวนการ พวกเขาทำได้บางอย่าง
บางขั้นตอนร่วมกับผู้ปกครอง จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คนพิการทาง
สติปัญญามีความชอบและความสนใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ 4 ประเด็น คือ

1) งานดนตรีและศิลปะ ซึ่งคนพิการทางสติปัญญาจะชอบการวาดภาพ ระบายสี การร้องเพลงและเต้นประกอบเพลง 2) เกษตรกรรม เช่น การรดน้ำพืชผักสวนครัว การปลูกต้นไม้ ปลูกดอกไม้ เป็นต้น 3) การประกอบอาหาร เช่น ล้างผัก ตีไข่ ทำไข่เจียว ทำขนม เป็นต้น และ 4) งานบ้าน/การทำความสะอาด เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน ล้างจาน เก็บขยะ เป็นต้น ซึ่งงานเหล่านั้นนอกจากจะเป็นกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกับผู้ปกครองเมื่ออยู่ที่บ้านแล้วยังเป็นอาชีพที่คนพิการทางสติปัญญาสามารถสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง เนื่องจากผู้พิการทางสติปัญญาได้รับการจ้างงานจากองค์กรในท้องถิ่น เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และวัด เป็นต้น

“เขาชอบร้องเพลง แล้วก็เต้น เวลาได้ยินเสียงเพลงที่เขาชอบเขาก็จะเต้นตามค่ะ...แล้วก็เวลาเขาเห็นเราทำงาน เหมือนกวาดบ้าน เขาก็จะทำตาม เหมือนอยากจะช่วย ก็ให้เขาทำ”

(Marisa (pseudonym), Interview, October 30, 2022)

“เขาทำอาหารเองได้ค่ะ เหมือนต้มมาม่า ทำไข่เจียว แต่ว่าตอนเขาทำเรา কিছুอยู่ ไม่ได้ปล่อยเขาคนเดียว เขาชอบ เวลาเราทำกับข้าวก็จะมานั่งดูแล้วก็ช่วยทำบ้าง อย่างเด็ดผัก ล้างผัก”

Preeyamas (pseudonym), Interview, November 20, 2022

“ที่บ้านปลูกผักค่ะ อยู่ข้างบ้าน ปลูกไว้กินเอง ...เขาก็มาช่วยรดน้ำ ถอนหญ้าบ้าง เขาก็ทำได้นะคะ ถ้าเราพาทำ”

(Nok (pseudonym), Interview, November 19, 2022)

ส่วนศักยภาพและต้นทุนเดิมของครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาพบว่า ครอบครัวของคนพิการทั้งหมดมีพื้นฐานหรือศักยภาพและต้นทุนเดิมเกี่ยวกับการทำเกษตรกรรม ไม่ว่าจะเป็น ทำนา ทำไร่ อ้อย ทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้ เช่น ฝรั่ง มะม่วง กัลย เป็นต้น เลี้ยงสัตว์ ไม่ว่าจะเป็น เลี้ยงโค กระบือ หมู เป็ด ไก่ และปลา เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นเพศหญิงให้ข้อมูลว่ามีพื้นฐานในการประกอบอาหาร เช่น การทำอาหารตามสั่ง การทำขนม เช่น กัลยทอด และทองม้วน เป็นต้น

“ท่านคะ เกษตรทำหมดเลย ปลาที่เลี้ยงในสระ มีไก่แต่ก็ไม่ได้เอะก็เลี้ยงคะ”

(Supatra (pseudonym), Interview, October 29, 2022)

“บ้านเราถ้าเป็นงานเกษตร ทุกคนน่าจะทำได้หมด เพราะเป็นอาชีพ
พื้นฐานที่ทำกัน ทำนา สวนยางได้หมด...ครูก็ยังคงต้องทำนา”

(Malai (pseudonym), Interview, November 20, 2022)

“แต่ก่อนเคยทำขนมขายคะ ทำกล้วยฉาบ แต่ตอนนี้กล้วยแวงแล้วก็หายาก ก็เลย
ไม่ได้ทำ”

(Veeraya (pseudonym), Interview, October 30, 2022)

2) ความต้องการการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ พบว่า

การส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในปัจจุบันมี
การส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพแต่ไม่ตรงกับความต้องการและความสามารถ
รวมทั้งต้นทุนเดิมที่มีของครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาอีกด้วยอย่างเช่น ช่างเสริมสวย
ช่างตัดเย็บ ช่างซ่อมต่าง ๆ เป็นต้น อาชีพที่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา
ต้องการให้ส่งเสริมทักษะนั้นเป็นอาชีพที่คนพิการทางสติปัญญามีส่วนร่วมในการ
ดำเนินการและสามารถก่อให้เกิดรายได้ได้จริง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มอาชีพ คือ
1) เกษตรกรรม เช่น เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ปลูกพืชผักสวนครัว เช่น สลัด ผักบุ้ง
โหระพา ต้นหอม เป็นต้น 2) การประกอบอาหาร เช่น การทำทองม้วน การทำ
กล้วยทอด การทำเบเกอรี่ เป็นต้น 3) การทำความสะอาด เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน
ล้างจาน ล้างห้องน้ำ และการจัดการขยะ

“อยากให้ส่งเสริมสิ่งที่ทำอยู่ให้ดีขึ้นมากกว่าคะ ไม่ต้องหาทำอันใหม่
อย่างตอนนี้ก็อยู่บ้าน ปลูกผักขายเล็ก ๆ น้อย ๆ ถ้าให้น้องมาช่วยตรงนี้
ที่เราทำอยู่แล้วก็น่าจะดีนะคะ”

(Nok (pseudonym), Interview, November 19, 2022)

“เคยทำกล้วยฉาบมาอยู่แล้ว ก็พอทำต่อไปได้นะคะ ถ้าจะให้น้องช่วย
ได้ยิ่งดี เขาจะได้ไม่ต้องดูโทรศัพท์เยอะ มาทำกับเราเขาก็จะได้ฝึกด้วย”

(Veeraya (pseudonym), Interview, October 30, 2022)

“งานบ้านที่พี่พาเขาทำอยู่นะคะ พยายามให้เขาช่วย ตามที่พี่คิดว่าเขา
น่าจะทำได้ เพราะว่าที่รู้ก็คือคนที่เขาเป็นเหมือนน้องไปช่วยงานที่วัดแล้ว
ก็ได้ค่าจ้างด้วย ก็อยากให้น้องมีกิจกรรมแบบนั้นด้วยถ้าเขาทำได้”

(Santana (pseudonym), Interview, October 29, 2022)

ผู้ให้ข้อมูลให้เหตุผลว่ากลุ่มอาชีพเกษตรกรรมและการประกอบ
อาหารเป็นกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องกับอาชีพที่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา
ทำอยู่แล้วในปัจจุบันซึ่งสามารถต่อยอดการประกอบอาชีพเหล่านี้เพื่อสร้างรายได้
เสริมให้แก่ครอบครัวได้ เนื่องจากเป็นกลุ่มอาชีพที่สามารถดำเนินการที่บ้านหรือบน
ที่ดินของตนเองได้ ไม่ต้องเดินทางหรือลงทุนมากเกินไปหากประกอบอาชีพเหล่านี้
อีกทั้งยังเป็นกลุ่มอาชีพที่ผู้พิการทางสติปัญญาคุ้นเคย หากคนพิการได้เข้ามาร่วม
ดำเนินการร่วมกับครอบครัวย่อมส่งผลดีต่อทั้งคนพิการและคนในครอบครัว
ที่จะสามารถทำกิจกรรมร่วมกันและกิจกรรมนั้นยังก่อให้เกิดรายได้แก่ครอบครัวอีก
ด้วย ส่วนกลุ่มอาชีพนั้น ผู้ให้ข้อมูลให้เหตุผลว่า เป็นกลุ่มอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้
แก่คนพิการจริง เพราะมีการจ้างงานให้คนพิการไปทำความสะอาดตามสถานที่
หรือหน่วยงานต่าง ๆ ในท้องถิ่น การส่งเสริมทักษะนี้ย่อมทำให้ผู้พิการมีทักษะใน
การปฏิบัติงานที่ดีมากขึ้น และคาดหวังว่าจะเกิดการจ้างงานอย่างต่อเนื่องกับกลุ่ม
คนพิการที่มีทักษะการประกอบอาชีพนี้

3) การเข้าถึงการส่งเสริมอาชีพในระดับชุมชน พบว่า ครอบครัว
คนพิการทางสติปัญญาในบางชุมชนหรือท้องถิ่นไม่สามารถเข้าถึงการส่งเสริมการ
ประกอบอาชีพที่ทางหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ จัดให้ได้ โดยให้เหตุผลหลัก ๆ
3 เหตุผลคือ 1) ไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ
2) การส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพนั้นมักจัดขึ้นในหน่วยงานหรือองค์กรต่าง
ๆ ที่ตั้งอยู่ในส่วนกลางของจังหวัด เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษ ซึ่งครอบครัวคนพิการ

ทางสติปัญญาบางครั้งครั้นนั้นไม่สะดวกในการเดินทางเข้าไปร่วมกิจกรรมได้ เช่น ไม่มีพาหนะและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และ 3) บางชุมชนหรือท้องถิ่นที่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาอาศัยอยู่นั้นไม่มีกิจกรรมการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ

“ยายไม่รู้เขามีสอนพวกนี้ ถึงรู้ก็ไปไม่ได้หรอก มันไกล เราไม่มีรถ ไปมอลำบาก”

(Pian (pseudonym), Interview, October 28, 2022)

“ตั้งแต่อยู่มาไม่เคยมีมานะเรื่องสอนอาชีพให้คนพิการในบ้าน ...แต่ก็เคยได้ยื่นตอนไปส่งน้องไปโรงเรียนว่าเขามีสอน แต่เราก็ไม่ได้มีเวลาไปเรียนหรอก ต้องทำงาน”

(Si Phong (pseudonym), Interview, November 20, 2022)

4) ช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ

พบว่า ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาต้องการเข้าถึงข้อมูลเพื่อเรียนรู้ทักษะการประกอบอาชีพ 3 ช่องทาง คือ 1) การเรียนรู้ในห้องเรียนออนไลน์กับผู้สอน 2) การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น คลิปวิดีโอ แผ่นภาพ หนังสือ เป็นต้น และ 3) การเรียนรู้กับผู้สอนในสถานที่จริง

“เรียนออนไลน์ก็ได้ถ้าไม่ต้องปฏิบัติอะไรมาก แล้วก็อาจจะมีหนังสือหรือคู่มือให้ด้วย เพราะว่าเรียนในห้องแล้วอาจจะลืม ก็จะได้เอามาดูใหม่ได้”

(Malai (pseudonym), Interview, November 20, 2022)

“ถ้าเคยทำอยู่แล้ว ก็คงไม่ยากถ้าจะพาน้องเขาทำ...แต่ก็อยากให้มียะไรมาสอนก่อนสักหน่อย จะได้รู้ว่าจะต้องทำไป...หนังสือหรือคู่มือ อะไรก็ได้”

(Pranee (pseudonym), Interview, November 19, 2022)

“อยากให้มาสอนอยู่บ้าน หรือมาที่ใกล้ ๆ บ้าน จะได้ไปดูเอง ถ้าไกลคงเดินทางไปลำบาก”

(Supatra (pseudonym), Interview, October 29, 2022)

5) การเข้าถึงทุนในการส่งเสริมการประกอบอาชีพ พบว่า ผู้ปกครองของคนพิการสติปัญญาส่วนใหญ่ไม่ทราบว่า มีทุนสำหรับการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการ และส่วนน้อยที่ทราบนั้นก็ไม่ได้ใช้สิทธิ์นั้น โดยให้เหตุผลว่า มีกระบวนการที่ยุ้งยากซับซ้อน เช่น ในการกู้ยืมทุนประกอบอาชีพนั้น ต้องมีผู้นำท้องถิ่นหรือเป็นข้าราชการในพื้นที่ที่คนพิการอาศัยอยู่เป็นเจ้าประกัน ซึ่งครอบครัวของคนพิการจะเกรงใจและคิดว่าผู้มีอำนาจในการค้าประกันนั้น คงไม่สะดวกใจหากต้องมาค้าประกันให้ แต่หากจะซื้อสิ่งหามิตรพยในการค้าประกัน ครอบครัวของคนพิการก็ไม่มี เพราะส่วนมากที่ดินที่ถือสิทธิ์ครอบครองจะนำไปค้าประกันในการกู้ยืมเงินจากสถาบันทางการเงินอื่นแล้ว ด้วยเหตุผลเหล่านี้ ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาจึงไม่สามารถเข้าถึงทุนในการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการได้

“เคยว่าจะไปกู้ แต่เขาจะให้ผู้ใหญ่บ้านหรือข้าราชการค้า เราก็ไม่รู้จักไปคุยยังงี้ ก็คิดว่าไม่มีใครอยากจะมาค้าให้หรอก ก็เลยไม่ได้กู้”

(Daranee (pseudonym), Interview, October 29, 2022)

“ไม่ค่ะ ไม่เคยรู้ว่ามีแบบนี้ด้วย...คนพิการกู้ได้ด้วยหรือค่ะ...ถ้ามีก็ตีสิคะ จะได้มีทุนมาทำ...”

(Chamnong (pseudonym), Interview, November 19, 2022)

6. อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาที่เป็นคุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้ปกครองของคนพิการทางสติปัญญาที่มีอายุระหว่าง 28-65 ปีนั้นแสดงให้เห็นว่าเป็นช่วงอายุที่สามารถประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว และถึงแม้จะมีผู้ปกครองคนพิการที่เป็นผู้สูงอายุก็ตาม หากสามารถที่จะดูแลคนพิการได้ นั่นก็แสดงว่ายังสามารถที่จะประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ร่วมกับคนพิการทางสติปัญญาได้เช่นกัน และในส่วนของ การประกอบอาชีพซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำนา ทำสวนยางพารา นั้น แสดงถึงภูมิหลังของบริบทชุมชนอีสานแถบ

ลุ่มแม่น้ำโขงซึ่งส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และยังสามารถสังเกตเห็นได้ว่าผู้ประกอบการของเด็กพิการทางสติปัญญานั้นน่าจะมียุทธศาสตร์ความรู้เดิมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมอยู่บ้าง ดังนั้น หากจะมีการส่งเสริมอาชีพแก่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาเพื่อสร้างรายได้ จึงต้องคำนึงถึงอาชีพที่เหมาะสมกับช่วงอายุ และความสามารถของผู้ปกครองคนพิการทางสติปัญญา พร้อมทั้งภูมิหลังของพวกเขาด้วยเพื่อให้การส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพนั้นเกิดผลลัพธ์สูงสุด

สำหรับข้อมูลทั่วไปของคนพิการทางสติปัญญาเกี่ยวกับความสามารถหรือสมรรถนะที่คนพิการสามารถทำได้มีหลายระดับตั้งแต่ทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองไม่ได้ ผู้ปกครองต้องทำหน้าที่แทน จนถึงสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้เองนั้น สะท้อนให้เห็นว่า คนพิการทางสติปัญญาภายใต้การดูแลของผู้ปกครองมีความสามารถที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพแก่คนกลุ่มนี้อาจต้องคำนึงถึงอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถของคนพิการ ความสามารถของผู้ปกครอง และควรจะเหมาะสมกับบริบทชีวิตของพวกเขาด้วย

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากโควิด-19 ของครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา จากผลการศึกษาพบว่า ครอบครัวของคนพิการทางสติปัญญามีรายได้ที่ลดลง ซึ่งสวนทางกับรายจ่ายที่เพิ่มสูงขึ้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ที่พบว่า รายได้ลดลงของคนพิการลดลงเนื่องจากคนพิการบางรายได้รับการจ้างงานเป็นรายวัน เมื่อเกิดโรคระบาดโควิด-19 ทำให้ถูกลดจำนวนวันทำงาน ส่งผลกระทบต่อรายได้ (National Research Agency, 2020) อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาผลกระทบจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ของกองพัฒนานโยบายและนวัตกรรมทางสังคม สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (Office of the Permanent Secretary, 2021) ที่พบว่ารายได้ของครัวเรือนกลุ่มเปราะบางทุกประเภทลดลงอย่างมาก ซึ่งสวนทางกับรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น เช่น ครัวเรือนที่มีคนพิการมีค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูเพิ่มขึ้นจากการที่คนพิการไม่สามารถ

ไปศูนย์การศึกษาพิเศษได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ที่พบว่า ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ครอบครัวเด็กพิการไม่สามารถประกอบอาชีพได้จึงทำให้ไม่มีรายได้เลย แต่ค่าใช้จ่ายเท่าเดิมหรือมากขึ้นกว่าเดิม (Thailand Development Research Institute (TDRI), 2021) จากผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาได้รับผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งอาจจะไม่แตกต่างไปจากประชากรกลุ่มอื่นมากนัก แต่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาอาจจะได้รับผลกระทบมากกว่าเพราะการขาดแรงงานที่จะหารายได้อย่างน้อย 1 คน เพื่อจะมากอดดูแลคนพิการ ดังนั้น ในการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพเพื่อให้เกิดรายได้แก่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา ควรเป็นทักษะอาชีพที่ผู้ปกครองสามารถทำร่วมกับคนพิการ หรือเป็นทักษะอาชีพที่ผู้ปกครองทำได้พร้อม ๆ กับดูแลคนพิการได้ในเวลาเดียวกัน เพื่อให้มีผลกระทบในการดูแลคนพิการและผลกระทบด้านเศรษฐกิจเมื่อต้องดูแลคนพิการน้อยที่สุด

ศักยภาพและแนวทางการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพแก่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา ผลการศึกษาพบว่ามี 5 ประเด็น คือ

- 1) ศักยภาพและต้นทุนเดิมในการประกอบอาชีพ จากการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองของคนพิการไม่สามารถบอกได้ชัดเจนว่าคนพิการในความคิดของตนเองนั้นมีศักยภาพและต้นทุนเดิมในการประกอบอาชีพคืออะไร บอกได้เพียงกิจกรรมที่คนพิการสนใจและสามารถที่จะทำกิจกรรมนั้นร่วมกับผู้ปกครองได้ ได้แก่ งานเกี่ยวกับดนตรีและศิลปะ งานเกษตรกรรม การประกอบอาหาร และงานบ้าน/การทำความสะอาด โดยความสนใจและความสามารถในการทำกิจกรรมของคนพิการทางสติปัญญานั้นน่าจะขึ้นอยู่กับได้รับการดูแลและการได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวกับครูและผู้ปกครองของคนพิการ เนื่องจากกิจกรรมที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ในการดำเนินชีวิตของครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา ศักยภาพและต้นทุนเดิมในการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง

คนพิการทางสติปัญญา คือ กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งมีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ในแถบลุ่มแม่น้ำโขงที่มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก

2) ความต้องการการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า ครอบครัวยุคคนพิการทางสติปัญญามีความพร้อมและมีความต้องการในการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ โดยอาชีพที่ต้องการให้ส่งเสริมทักษะนั้นประกอบด้วย กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม การประกอบอาหาร และการทำความสะอาด ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มอาชีพที่ต้องการให้ส่งเสริมทักษะ มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับศักยภาพและต้นทุนเดิมในการประกอบอาชีพของผู้ปกครองคนพิการทางสติปัญญา และความสนใจในกิจกรรมของคนพิการทางสติปัญญาที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้นี้ ผลการศึกษานี้ยืนยันแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพแก่คนพิการว่าควรจัดให้มีหรือแนะนำความรู้ใหม่ ๆ ในด้านการจ้างงานและพัฒนาอาชีพให้แก่คนพิการ และส่งเสริมให้คนพิการได้งานที่ตนเองสนใจและมีความถนัด (Thongmee & Jitcharat, 2019, p. 353)

3) การเข้าถึงการส่งเสริมอาชีพในระดับชุมชน จากผลการศึกษาพบว่า ครอบครัวยุคคนพิการทางสติปัญญาส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงการส่งเสริมการประกอบอาชีพที่ทางหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในระดับชุมชนได้ สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวในระบบการพัฒนาอาชีพแก่คนพิการและครอบครัว ทั้งการประสานพันธ์และการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายของหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และหากพิจารณาจากเหตุผลทั้ง 3 ข้อที่ผู้ให้ข้อมูลให้มานั้น ชุมชนที่มีคนพิการอาศัยอยู่อาจจะต้องมีการดำเนินการปรับปรุงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการและครอบครัวใหม่ โดยอาจจะต้องเริ่มต้นจากการตรวจสอบว่ามีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในหน่วยงานหรือไม่ และหากมีนโยบายแล้ว มีวิธีการดำเนินการอย่างไร เพราะในบางชุมชนที่มีคนพิการและครอบครัวอาศัยอยู่นั้นอาจไม่มีนโยบายการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอยู่เลยก็เป็นไปได้ อีกทั้งการศึกษาของบัวแก้ว ทองมี และ ศิริณา จิตต์จรัส (Thongmee & Jitcharat,

2019, p. 353) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจ้างงานของคนพิการ ยังพบว่า คนพิการต้องการให้มีการกระจายแหล่งงานสำหรับการจ้างงานคนพิการให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ โดยจัดให้มีการจัดตั้งศูนย์จัดหางานคนพิการอย่างครอบคลุมและทั่วถึงทุกอำเภอ และควรเพิ่มช่องทางให้มีการใช้แนวทางอื่น ๆ ในการส่งเสริมอาชีพให้คนพิการ เพื่อให้คนพิการที่มีข้อจำกัดในการเข้าสู่การมีอาชีพและมีงานทำได้มากขึ้น ซึ่งผลการศึกษานี้ก็สามารรถสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการส่งเสริมอาชีพแก่คนพิการในชุมชนนั้นไม่ได้เกิดขึ้นในทุกพื้นที่ และหากผลการศึกษาครั้งนี้ที่พบว่าคนพิการทางสติปัญญาและไม่สามารถเข้าถึงการส่งเสริมการประกอบอาชีพในระดับชุมชนได้ไม่ใช่เรื่องแปลก เพราะมีความสอดคล้องกับการศึกษาที่กล่าวมา

4) ช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า ช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพที่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาต้องการมี 3 ช่องทาง คือ 1) การเรียนรู้ในห้องเรียนออนไลน์กับผู้สอน 2) การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น คลิปวิดีโอ แผ่นภาพ หนังสือ เป็นต้น และ 3) การเรียนรู้กับผู้สอนในสถานที่จริง หากพิจารณาจากช่องทางทั้งหมดที่ผู้ให้ข้อมูลเสนอมานั้นจะพบได้ว่าช่องทางในการเรียนรู้จะขึ้นอยู่กับความพร้อมด้านอุปกรณ์ในการสื่อสาร หากครอบครัวใดมีอุปกรณ์ในการสื่อสารที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ มักจะให้ข้อมูลว่าต้องการการเรียนรู้ผ่านห้องเรียนออนไลน์ ส่วนครอบครัวใดที่มีอุปสรรคในการติดต่อสื่อสารจะให้ข้อมูลว่าต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อต่าง ๆ แต่ก่อนเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นควรมีการแนะนำการใช้สื่อให้ถูกต้องก่อนนำไปใช้ปฏิบัติจริงด้วย ส่วนการเรียนรู้กับผู้สอนในสถานที่จริงนั้นเป็นช่องทางที่น่าจะทำให้เกิดทักษะการประกอบอาชีพที่ดีที่สุด แต่อาจมีปัญหาในเรื่องการเดินทางและค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในการไปเรียนรู้

5) การเข้าถึงทุนในการส่งเสริมการประกอบอาชีพ จากข้อมูลสิทธิประโยชน์ของคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556

หรือ ตามกฎหมายอื่นกำหนดไว้ว่า คนพิการที่บรรลุนิติภาวะ (อายุ 20 ปีบริบูรณ์) และผู้ดูแลคนพิการตามกฎหมาย สามารถกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพหรือ ขยายกิจการ จากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ รายละไม่เกิน 5 ปี โดยไม่คิดดอกเบี้ย จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ทราบว่า มีสิทธิประโยชน์ ซึ่งผลการศึกษานี้ยังมีความบกพร่องในการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาได้รับรู้หรือรับทราบข้อมูล และในอีกมุมมองหนึ่ง คือ ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาขาดศักยภาพในการค้นหาสิทธิประโยชน์ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ส่วนผลการศึกษาที่พบว่าผู้ให้ข้อมูลบางส่วนทราบข้อมูล เหล่านี้แต่ไม่สามารถเข้าถึงการกู้ยืมทุนนั้นได้ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจน ว่าในสังคมไทยไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ปกติหรือสถานการณ์ที่วิกฤตคนพิการ ทางสติปัญญาและครอบครัวยังคงประสบกับปัญหาความเหลื่อมล้ำ เพราะ คนในสังคมยังคงมีภาพติดที่ว่าคนพิการเป็นผู้ด้อยความสามารถ ไม่สามารถ ช่วยเหลือตนเองได้ และมองว่าครอบครัวของคนพิการทางสติปัญญาก็อาจจะ ด้อยความสามารถด้วยเช่นกัน ทำให้การเข้าถึงสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับทุนในการ ประกอบอาชีพเป็นสิ่งที่เข้าถึงยากสำหรับครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา

7. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเชิงคุณภาพในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบ ทางเศรษฐกิจจากโควิด-19 และศึกษาศักยภาพรวมทั้งแนวทางการส่งเสริมทักษะ การประกอบอาชีพแก่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา ผู้ให้ข้อมูล 22 คน เป็นผู้ปกครองคนพิการทางสติปัญญาที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่จังหวัดนครพนม บึงกาฬ และมุกดาหาร ซึ่งเป็น 3 จังหวัดแถบลุ่มแม่น้ำโขงที่มีสภาพภูมิศาสตร์ บริบททางสังคม และวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบด้านเศรษฐกิจตั้งแต่เกิด สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 จนถึงปัจจุบันนั้น พวกเขามีรายได้ลดลง

ซึ่งสวนทางกับรายจ่ายที่สูงขึ้น ด้านศักยภาพรวมทั้งแนวทางการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพแก่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา พบว่ามี 5 ประเด็น คือ

1) ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา มีศักยภาพและต้นทุนเดิมในการประกอบอาชีพ อาทิ ความสามารถที่มีอยู่เดิมของผู้ปกครอง และที่ดินที่สามารถประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมได้ ดังนั้น การส่งเสริมทักษะในการประกอบอาชีพแก่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาควรคำนึงถึงศักยภาพและต้นทุนเดิมในการประกอบอาชีพด้วย เพราะหากส่งเสริมได้สอดคล้องกับศักยภาพและต้นทุนเดิมแล้วจะทำให้เกิดอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ซึ่งไม่กระทบกับการดำเนินชีวิตประจำวันปกติของครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา

2) คนพิการทางสติปัญญาและครอบครัวมีความพร้อมและมีความต้องการในการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ อาทิ กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม การประกอบอาหาร และการทำความสะอาด ดังนั้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น พม. พก. หรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรริบดำเนินการเพื่อสนองความพร้อมและความต้องการของพวกเขา โดยการจัดให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะในการประกอบอาชีพที่พวกเขาต้องการ โดยเน้นให้คนพิการทางสติปัญญาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพเหล่านั้นตามศักยภาพและต้นทุนเดิมของครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา

3) การไม่สามารถเข้าถึงการส่งเสริมการประกอบอาชีพที่ทางหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในระดับชุมชน เนื่องจากการมีข้อจำกัดในการเดินทาง เพราะการจัดการอบรมการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพมักจะทำในหน่วยงานที่อยู่ในส่วนกลางของจังหวัด ไม่ได้กระจายการอบรมสู่ชุมชน ดังนั้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะในการประกอบอาชีพแก่คนพิการ เช่น พม. หรือ พก. อาจต้องปรับเปลี่ยนสถานที่ รูปแบบ และวิธีการในการอบรมต่าง ๆ เพื่อให้ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาได้เข้าถึงการอบรมเพื่อส่งเสริมทักษะในการประกอบอาชีพให้ได้มากขึ้น เช่น อาจปรับเป็นการอบรมหลายครั้งโดยปรับเปลี่ยนสถานที่ไปยังชุมชนต่าง ๆ หรือการปรับเปลี่ยนเป็นการอบรมแบบ

ออนไลน์แล้วส่งสัญญาณไปที่องค์กรปกครองส่วนปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วให้คนพิการทางสติปัญญาและครอบครัวในชุมชนต่าง ๆ ได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมทักษะเหล่านั้น

4) ช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ คือ การเรียนรู้ออนไลน์กับผู้สอน การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น คลิปวิดีโอ แผ่นภาพ หนังสือ เป็นต้น และการเรียนรู้กับผู้สอนโดยตรง ดังนั้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะในการประกอบอาชีพแก่คนพิการ เช่น พม. หรือ พท. ควรมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพให้หลากหลายมากขึ้น เพื่อเป็นตัวเลือกในการเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ให้แก่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา

5) ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาไม่สามารถเข้าถึงทุนในการส่งเสริมการประกอบอาชีพตามสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับ ดังนั้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับกองทุนนี้ เช่น พม. ต้องมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลนี้แก่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาให้มากขึ้น โดยอาจใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านอินเทอร์เน็ตของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ของ พม. โรงเรียนการศึกษาพิเศษ และกลุ่มงานสวัสดิการสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือการประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายในหมู่บ้าน พร้อมกันนั้นผู้ที่มีส่วนในการดูแลครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา เช่น เจ้าหน้าที่ของ พม. ครู เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเพิ่มศักยภาพในการเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้แก่คนพิการทางสติปัญญาและครอบครัว โดยการชี้ช่องทางในการเข้าถึงข้อมูล และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล หรือแม้แต่การนำข้อมูลไปแจ้งให้แก่ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาที่บ้าน เพื่อให้พวกเขาได้เข้าถึงทุนแล้วนำไปประกอบอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว อีกประการหนึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากกองทุนในการประกอบอาชีพ เช่น พม. อาจจะต้องร่วมกันพิจารณาถึงหลักเกณฑ์การขอรับทุน เพื่อเปิดโอกาสให้ครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาเข้าถึงกองทุนนี้ให้มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบด้านเศรษฐกิจของคณิศรทางสติปัญญาและครอบครัวที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 แม้ว่าจะไม่แตกต่างกันมากนักกับคนทั่วไป แต่ครอบครัวที่มีคณิศรทางสติปัญญารวมอยู่ด้วยนั้นเป็นกลุ่มเปราะบางที่อาจได้รับผลกระทบที่รุนแรงกว่าจากข้อจำกัดหลายด้านของคณิศรทางสติปัญญาสมควรต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ การส่งเสริมทักษะในการประกอบอาชีพแก่ครอบครัวคณิศรทางสติปัญญาตามศักยภาพและต้นทุนเดิมที่พวกเขามี รวมทั้งสอดคล้องกับความพร้อมและความต้องการของพวกเขานั้นเป็นสิ่งที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องนี้ต้องตระหนัก และคำนึงถึงเป็นอย่างมากเพื่อให้การส่งเสริมทักษะในการประกอบอาชีพแก่ครอบครัวคณิศรทางสติปัญญาเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนแก่ครอบครัวคณิศรทางสติปัญญา

อนึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้มีข้อค้นพบเกี่ยวกับความพร้อมและความต้องการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพที่เน้นให้คณิศรทางสติปัญญาได้มีส่วนร่วมกับผู้ปกครองในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เข้าสู่ครอบครัว ดังนั้นการศึกษาในระยะต่อไปควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบหรือวิธีการที่จะนำมาใช้ในการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพเพื่อให้ครอบครัวคณิศรทางสติปัญญาได้เข้าถึงการส่งเสริมทักษะในการประกอบอาชีพที่พวกเขาต้องการให้ได้มากที่สุด

8. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ที่สนับสนุนทุนในการทำการศึกษาครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

References

- Act on Promotion and Development of the Quality of Life of Persons with Disabilities B.E. 2007 and its amendments (2nd edition) B.E. 2013.* (2013). [http:// web1. dep.go.th/sites/default/files/files/law/ 197.pdf](http://web1.dep.go.th/sites/default/files/files/law/197.pdf). (in Thai).
- Braga, R. & Felipe-Castano, E. (2022). The Impact of the COVID-19 Lockdown on the Cognitive Functions in Persons with Intellectual and Developmental Disabilities. *Int J Environ Res Public Health*, 19(23), 1-10.
- Chadwick, D., Agren, K. A., Caton, S., Chiner, E., Danker, J., Gómez-Puerta, M., Heitplatz, V., Johansson, S., Normand, C. L., Murphy, E., Plichta, P., Strnadová, I. & Wallén, E. F. (2022). Digital inclusion and participation of people with intellectual disabilities during COVID-19: A rapid review and international bricolage. *Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities*, 19(3), 242–256.
- Chamngya, J. (2013). Accessibility and Expectations of Persons with Disabilities to Benefits in Section 20 of the Persons with Disabilities Empowerment Act B.E. 2550 and its amendments (2nd edition) P. 2013: A case study of the Department of Empowerment and Development of the Life of Persons with Disabilities. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 8(3), 291-312. (in Thai).
- Constantino, J. N., Sahin, M., Piven, J., Rodgers, R. & Tschida, J. (2020). The Impact of COVID-19 on Individuals with Intellectual and Developmental Disabilities: Clinical and Scientific Priorities. *Am J Psychiatry*, 177(11), 1091–1093.

- Courtenay, K. & Perera, B. (2020). COVID-19 and people with intellectual disability: Impacts of a pandemic. *Irish Journal of Psychological Medicine, 37*(3), 231-236.
- Desroches, M. L., Fisher, K., Ailey, S., Stych, J., McMillan, S., Horan, P., Marsden, D., Trip, H. & Wilson, N. Supporting the needs of people with intellectual and developmental disabilities 1 year into the COVID-19 pandemic: An international, mixed methods study of nurses' perspectives. *J Policy Pract Intellect Disabil. 19*(1), 48-63.
- Jitsuchon, S. (2017). *Inequality in Thai society: trends. Policies and driving guidelines Policy, Thailand Development Research Institute*. <https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2017/06/Synthesis-Report-Year-2-Inclusive-Growth.pdf>. (in Thai).
- Manlum, S., Suttinarakon, W. & Inthachak, U. (2016). Educational management paths for people with disabilities. *Journal of Dusit Thani College, 10*(1), 192-202. (in Thai).
- Mbazzi, F. B., Nalugya, R., Kawesa, E. Nimusiima, C., King, R., Hove, G. V. & Seeley, J. (2021). The impact of COVID-19 measures on children with disabilities and their families in Uganda. *Disability & Society, 37*(7), 1173-1196.
- Morris, F. (2021). Prospects for employment of persons with disabilities in the post-covid-19 era in developing countries. *Disability & Society, 38*(2), 267-286.

- National Office for Empowerment of Persons with Disabilities. (2021). *Statistical data on persons with disabilities with disability identification cards classified by region and gender from November 1, 1994 to July 31, 2021*. [https://ecard.dep.go.th/nep_all/file/Stat2564/stat July 64.pdf](https://ecard.dep.go.th/nep_all/file/Stat2564/stat%20July%2064.pdf). (in Thai).
- National Office for Empowerment of Persons with Disabilities. (2022). *The situation of people with disabilities in Thailand*. [https://dep.go.th/images/uploads/files/Situation mar65.pdf](https://dep.go.th/images/uploads/files/Situation%20mar65.pdf). (in Thai).
- National Research Agency. (2020). *The problem of COVID-19 with the impact on people with disabilities*. <https://tdri.or.th/2020/04/covid-15/>. (in Thai).
- Office of the Permanent Secretary. (2021). *Impact of COVID-19 on Vulnerable Populations*. <https://shorturl.asia/PI9Ki>. (in Thai).
- Rose, J., Willner, P., Cooper, V., Langdon, P. E., Murphy, G. H. & Stenfert K. B. (2020). The effect on and experience of families with a member who has Intellectual and Developmental Disabilities of the COVID-19 pandemic in the UK: developing an investigation. *International Journal of Developmental Disabilities*, 68(2), 234-236.
- Rosencrans, M., Arango, P., Sabat, C., Buck, A., Brown, C., Tenorio, M. & Witwer, A. (2021). The impact of the COVID-19 pandemic on the health, wellbeing, and access to services of people with intellectual and developmental disabilities. *Research in Developmental Disabilities*, 114, 1-11.
- Thailand Development Research Institute (TDRI). (2021). *Impact of COVID-19 To vulnerable families: Families with children with disabilities*. <https://shorturl.asia/pBaf4>. (in Thai).

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2567

Thongmee, B. & Jitcharat, S. (2019). Guidelines for Occupational Promotion for Disabled Person of the Workplace in Nakhon Pathom Province. *Silpakom Educational Research Journal*, 11(2), 245-359. (in Thai).